

በዚህ መሠረት የአሁኑ አመልካች በፍ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁጥር 41 መሠረት በጉዳዩ ያገባኛል የሚልበትን ምክንያትም የመብቱን ሁኔታ በዝርዝር ገልጾ የነበረ ቢሆንም የሥር ፍ/ቤት ከጥያቄው ጋር አግባብነት የሌላቸውን የሕግ ቁጥሮች ጠቅሶ የጣልቃ ገብነቱን ጥያቄ ውድቅ ማድረጉ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ነው ብለናል።

ው ሳ ኔ

- የፌ.መ.ደ.ፍ/ቤት በመ/ቁ.3312 በሰኔ 07 ቀን 1996 ዓ.ም. የሰጠው ብይን እና የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ.ቁ.32181 በጥር 26 ቀን 1998 የሰጡዋቸው ትዕዛዞች ተሽረዋል።
- ይህ ችሎት አመልካች በጉዳዩ ጣልቃ ገብ ሆኖ ለመከራከር የሚያስችለው መብት ያለው ወገን መሆኑን በመቀበል የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት አመልካች በጣልቃ ገብነት ወደ ክርክሩ አንዲገባ በማድረግ ጉዳዩን መርምሮ የመሰለውን እንዲወስን መዝገቡ በፍ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ.343/1/ መሠረት መልሶሰታል።
- መዝገቡ ያለቀለት ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፤

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ

የሰበር መ.ቁ. 23692

ሐምሌ 03 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

አሰግድ ጋሻው

ሂሩት መለሠ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- አዋሽ ኢንሹራንስ ኩባንያ - ጠበቃ አቶ ጉላዬ ገርሙ ቀረቡ።

መልስ ሰጭዎች:- እነ አሊ መሐመድ - አልቀረቡም።

መዝገቡን መርምረን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

የሰበር አቤቱታው የቀረበው የፌዴራል ከፍተኛው ፍ/ቤት በይግባኝ የቀረበለትን ጉዳይ ተመልክቶ በሰጠው ውሳኔ ላይ ነው። የጉዳዩም መነሻ ነገር የአሁን መልስ ሰጭዎች ክስን በመጀመሪያ ደረጃ ተቀብሎ ላየው ለጌዲኦ ዞን ከፍተኛው ፍ/ቤት የጉዳት ካሳ ክስ በአራት ተከላሾች ላይ አቅርበዋል። 1ኛው ተከላሽ አበባ ኃ/የተ/የግል ማህበር እራሱን በሚመለከት የሕግና የፍሬ ነገር ክርክር ካቀረበ በኋላ ጉዳት አድርጎል የተባለው መኪና በሌላ ወገን ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት የአሁን አመልካች አዋሽ ኢንሹራንስ ኩባንያ ካሳ ለመክፈል እስከ ብር 30,000.00 የመድን ሽፋን የሰጠበት ስለሆነ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 43 መሠረት በሦስተኛ ወገን ተከላሽነት ገብቶ የክርክሩ ተካፋይ እንዲሆን ይታዘዝልን በማለት ጠይቋል።

በዚህም መሠረት የአሁን አመልካች በክርክሩ ጣልቃ ገብቶ ደረሰ ለተባለው ጉዳት 1ኛ ተከላሽ ኃላፊነት የሌለበት መሆኑንና በካሣው መጠንም ረገድ አላኝ የሚለውን የመከራከሪያ ነጥብ በማንገሳት ተከራክሯል።

የከፍተኛው ፍ/ቤት ኃላፊነቱንና የካሣውን መጠን በሚመለከት የግራ ቀኝን ክርክርና ማስረጃ ተመልክቶ 1ኛው ተከሣሽ ለጉዳቱ ኃላፊ ነው፤ ለዚህ ጉዳትም ሊከፍል የሚገባው የካሣ መጠን ብር 41,800.00 (አርባ አንድ ሺህ ስምንት መቶ ብር) መሆኑ ተረጋግጧል ካለ በኋላ አመልካች ለሚደርሰው ጉዳት እስከ ብር 30,000.00 (ሰላሳ ሺህ ብር) ድረስ ካሣ ለመክፈል ለ1ኛ ተከሣሽ የመድን ሽፋን ስለሰጠ ይህንኑ ገንዘብ ይከፍላል፤ ቀሪውን ብር 11,800.00 (አስራ አንድ ሺህ ስምንት መቶ ብር) 1ኛ ተከሣሽ ይክፈል በማለት ወስኗል።

አመልካች በዚህ ውሣኔ ቅር ተሰኝቶ የይግባኝ አቤቱታውን ለፌዴራል ከፍተኛው ፍ/ቤት አቅርቧል። የፌዴራል ከፍተኛው ፍ/ቤትም በዚህ ቅሬታ መሻሻ ጉዳዩን ተመልክቶ ትዕዛዝ ሰጥቷል። የትዕዛዙ ይዘትም፡-

አመልካች አዋሽ ኢንሹራንስ ኩባንያ ወደ ክርክሩ የገባው በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 43 መሠረት በተከሰሱ ተጠርቶ ነው። በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 43 መሠረት የገባ ወገን ደግሞ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 40/2/ መሠረት ተከሰሽን ተክቶ ካልገባ በቀር ክስን ካቀረበው ተጉጂ ጋር መከራከር አይችልም። ሦስተኛ ወገን ተከሰሱ መከራከር የሚችለው ወደ ክርክሩ ላልገባው ተከሰሽ ኃላፊነት አለብኝ ወይም የሌለኝም በሚለው ነጥብ እንጂ ከዚህ አልፎ ተከሰሱ ለከሰሱ ኃላፊ አይሆንም፤ ከሰሩ ያቀረበው የካሣ መጠን የተጋነነ ነው በማለት ከከሰሱ ጋር ሙግት መግጠም አይችልም። ከከሰሱ ጋር በዚህ መልክ መከራከር ይችላል የነበረው በንግድ ህግ ቁጥር 687/1/ እና በኢንሹራንስ ውሉ መሠረት የክርክሩ መሪ በመሆን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 40/2/ መሠረት ተከሰሱን ሲተካ ብቻ ነው። ነገር ግን ይህ አልሆነም እንዲሁም አዋሽ ኢንሹራንስ ኩባንያ ቀርቦ ተከሰሱ ለከሰሱ ኃላፊ ሆኖ ቢገኝ በኢንሹራንስ ውሉ መሠረት ለተከሰሱ ኃላፊ እንደሚሆን አልካደም፤ አምኗል። ካልካደ እና ካመነ በተከሰሱ እና በሦስተኛ ወገን ተከሰሱ / በአመልካች/ መካከል ክርክር አይኖርም። ስለሆነም ኢንሹራንስ ኩባንያው በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 43 መሠረት እስከገባ ድረስ ተከሰሱ ለከሰሽ ኃላፊ አይሆንም፤ ይህንን ያህል የካሣ መጠን

መክፈል የለበትም በማለት ከከሰሱ ጋር በሥር ፍ/ቤትም ሆነ በይግባኝ ደረጃ መከራከር ስለማይችል የተከሰሽን ኃላፊነትና ይክፈል የተባለውን የካሣ መጠን አስመልክቶ ያቀረበውን ይግባኝ አልተቀበልነውም የሚል ነው።

የሰበር አቤቱታ የቀረበውም የፌዴራል ከፍተኛው ፍ/ቤት የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 43 ድንጋጌን የተፈጻሚነት ወሰን በሚመለከት የሰጠው ትርጓሜ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ስለሆነ ይታረምልን በሚል ነው።

አመልካች በክርክሩ የገባው በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 43 መሠረት በመሆኑ ከመልስ ሰጭዎች /በሥር ፍ/ቤት ከሰሩ/ ጋር ሊከራከር አይችልም በሚል የፌዴራል ከፍተኛው ፍ/ቤት የአመልካችን ይግባኝ ውድቅ ማድረግ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም? በሚለው ነጥብ ላይ ግራ ቀኝ በዚህ ሰበር ችሎት የቃል ክርክር አድርገዋል።

አመልካች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 43 መሠረት በክርክሩ ጣልቃ ገብቶ መከራከር ይችላል ወይስ አይችልም? የሚለው የመከራከሪያ ነጥብ በሥር ፍ/ቤት በከሰሩ ሳይሆን የሰጠው ፍ/ቤት በእራሱ አንስቶ የትዕዛዙ መሠረት ማድረግ ሥነ ሥርዓታዊ አይደለም።

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 43 ከቁጥር 76 ጋር ተጣምሮ ሲታይ አመልካች በክርክሩ ገብቶ ከከሰሽ ጋር ያለገደብ ከመከራከር የሚያግደው አይደለም።

ተከሰሽ ኃላፊ ሆኖ ቢገኝ ኢንሹራንስ ኩባንያው ለተከሰሽ እስከ ብር 30,000.00 ብቻ ኃላፊነቱን የወሰደ በመሆኑ በፍርድ እንደተገለፀው የካሣው መጠን ከብር 30,000.00 በላይ ሆኖ ከተገኘ ለብልጫው ተከሰሽን ተክቶ ለመከራከር የሚያስችለው መብት ስለማይኖር በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ. 40/2/ መሠረት ተክቶ ካልገባ በቀር ከከሰሽ ጋር መሟገት አይችልም የተባለው ምክንያት ህጋዊ መሠረት የለውም በማለት የሰበር አቤቱታውን አሰምቷል።

መልስ ሰጭዎችም በጠበቃቸው አማካኝነት ጉዳዩ በሥር ፍ/ቤት ያልተነሣ ክርክር እንደ አዲስ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የተነሣ ነው ለተባለው ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ተከራካሪዎች ባከሱት የመከራከሪያ ነጥብ ሳይገደብ

ማንኛውንም በጉዳዩ አግባብ ነው ብሎ የሚያስበውን ነጥብ ጭብጥ አድርጎ ሊይዝ እንደሚችል በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 182 ተደንግጓል።

ፍርድ ቤቱ በፍሬ ነገርና በማስረጃ ጉዳይ ሊያከራክርና ሊዳኝ የሚችለው ከሣሽና ተከሣሽን ወይም ደግሞ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 40 ንዑስ ቁጥር 2 እና 4 ወይም በቁጥር 41 መሠረት ተከራካሪ ሆነው የቀረቡትን ወገኖች ብቻ ነው። በሦስተኛው ወገን ተከሣሽነት የሚቀርበው ወገን በመሠረቱ ተከራካሪ አይደለም። በከሳሽና በተከሳሽ መካከል ያለውን ክርክርና ማስረጃ አይቶና ተረድቶ ስለካሳ ድርሻው ያለውን መልስ መስጠት ይችል ዘንድ የዋናዎቹ ተከራካሪዎች ክስና የመከላከያ መልስ ከእነ ማስረጃው እንዲደርሱት ከሚደረግ በቀር የፍሬ ነገር ክርክርና ማስረጃ አየቀረበ እንዲከራከር የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 43 ድንጋጌ መብት አይሰጠውም። ግንኙነቱም ከከሳሽ ጋር ሳይሆን ከተከሳሽ ጋር ብቻ ሲሆን ፍ/ቤቱም በእነዚህ ሁለት ወገኖች መካከል ያለውን የመብት ማስተካከል ጉዳይ በመሰለው ሁኔታ ሊወሰን እንደሚችል በዚህ ህግ ቁጥር 43/3/ ላይ በግልፅ መደንገጉ ከሳሽ በቀረበው ክስ ላይ የሚያሰማው ማስረጃ አለመኖሩን በማያሻማ ሁኔታ ያመለክታል። ስለሆነም በክስ የሚገባ ሦስተኛ ወገን ለክሱ የመከራከሪያ መልስ መስጠት ይችላል የሚለው ክርክር የህግ መሠረት ያለው አይደለም በማለት ተከራክሯል።

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 43 ድንጋጌን አተረጎጥን በሚመለከት ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የሰጠው ዳኝነት እና በዚህም ላይ ግራ ቀኝ በሰበር ያደረጉት ክርክር ባጭሩ ከላይ የተመለከተው ሲሆን፤ እኛም ይህንኑ ነጥብ መርምረናል።

ለዚህ አከራካሪ ነጥብ መልስ መስጠት እንዲቻል በቅድሚያ የዚህኑ ድንጋጌ እና የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 76 ድንጋጌ ይዘት በአራሱ መመልከቱ ተገቢ ነው።

በቁጥር 43/2/ ሦስተኛው ወገን በክሱ ውስጥ እንዲገባ ፍ/ቤቱ የፈቀደ እንደሆነ የክሱ ማመልከቻ ግልባጭና ለክሱ የተሠጠው የመከላከያ መልስ እንዲደርሰው ይታዘዛል ተብሎ

ከተደነገገው “. . . በክሱ ውስጥ እንዲገባ . . .” የሚለው ሐረግ ይህ ሦስተኛ ወገን የክርክሩ ተካፋይ እንዲሆን መደረጉንና የክርክሩ ተካፋይ (a party to the suit) ከሆነም ስለ ጉዳዩ የሚያቀርበው ክርክር ድርሻ ወይም ካሳ ክፍያ የመክፈል ግዴታ ያለበት መሆኑን በሚመለከት ክርክር ካለው ከተከሳሽ ጋር ክርክር ለማድረግ ብቻ የተወሰነ ሳይሆን ከሳሹ ያቀረበውን ክስ አስመልክቶ በኃላፊነትና በካሳ መጠን ረገድ ክርክር ማቅረብ የሚችል መሆኑን አመልካች ነው። የክሱ ማመልከቻና ለክሱ የተሰጠው የመከላከያ መልስ እንዲደርሰው የሚደረገውም የሦስተኛ ወገን ተከሳሹ ክርክር እንደአስፈላጊነቱ ከተከሳሹ ጋር ሊሆን እንደሚችልና በተካሹ እንደተገለፀው ድርሻ ወይም የካሳ ክፍያ ካለበት ደግሞ ተከሳሹ ለከሣሽ ኃላፊነት አለበት ወይስ የለበትም? ካለበትስ ለደረሰው ጉዳት ሊከፈል የሚገባው የካሳ መጠን ምን ያህል ነው የሚለውን በሚመለከት በተከሳሽ እግር ተተክቶ ከከሳሹ ጋር መሟገት እንዲችል ነው። በዚህ በቁጥር 43/2/ " . . .በክሱ ውስጥ እንዳለ ይቆጠራል " የሚለውና የዚህ ግልባጭ የሆነው የእንግሊዝኛው ንባብ " . . .shall be deemed to be in the same position as a defendant" የሚለው አነጋገር ይህንኑ አባባል የሚደግፍ ነው።

እንዲሁም ይህ ሦስተኛ ወገን ተከሣሽ ቀርቦ በክርክሩ ውስጥ ገብቶ እንዲከራከር ጥሪ ተደርጎለት ያልቀረበ እንደሆነ ምን ውጤት እንደሚያስከትል በሚደነግገው በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 76 ላይ

“. . . ይህ ሦስተኛ ወገን ቀርቦ በክርክሩ ውስጥ በመግባት መልስ እንዲሰጥ ፍ/ቤቱ አዙ መጥሪያው ከደረሰው በኋላ ቀርቦ መልስ ሳይሰጥ ወይም አላፊ የማይሆንበትን ምክንያት በማስረዳት ሳይከራከር የቀረ እንደሆነ . . .” /ሰረዘ የተጨመረ/

የሚለውን የሕግ አነጋገር

“Where a third party duly summoned to appear under Art. 43(2) fails without good cause to appear for the purpose of

disputing the plaintiff's claim against the defenders on whose behalf the summon was issued, or his own liability to the defendant, (emphasis added.)

ከሚለው የእንግሊዘኛ ግልባጭ ጋር አያይዘን ከተመለከትነው ሦስተኛው ወገን ተከላኝ በክርክር ውስጥ እንዲገባ ከተፈቀደ የክርክር ተካፋይ ሆኖ የሚያቀርበው ክርክር ሁለት ፈርጅ ሊይዝ የሚችል መሆኑን የሚያሳይ ነው። ይኸውም 1ኛው ከተከላኝ ጋር ሆኖ ድርሻ ክፍያ ወይም ስለተከላኝ ሆኖ የካሳ ክፍያ የመክፈል ግዴታ ያለበት መሆኑን ተቀብሎ በተከላኝ እግር በመተካት ተከላኝ ለከላኝ ኃላፊነት የማይኖርበት መሆኑን፤ ኃላፊነት አለበት እንኳ ቢባል ሊከፈል በሚገባው የካሳ መጠን ላይ ከከላኝ ጋር ክርክር ማድረግ፤ መሟገት የሚችልበት ክርክር ሲሆን ሌላውና ሁለተኛው ደግሞ ድርሻ ወይም ካሳ ለመክፈል ለተከላኝ ከህግ ወይም ከውል የመነጨ ግዴታ የለብኝም በማለት መከራክር የሚችልበት መንገድ ነው።

ስለሆነም የድንጋጌውን ይዘት ብቻ ስንመለከተው እንኳ በክርክር ውስጥ ገብቶ እንዲከራክር የተጠራ ሦስተኛ ወገን ተከላኝ በክርክር ከገባ በኋላ መሟገት የሚችለው ከተከላኝ ጋር እንጂ ከከላኝ ጋር ለመከራክር የሚያስችለው መብት የለውም የሚለው መደምደሚያ ህጋዊ ድጋፍ ያለው ሆኖ አላገኘውም።

የሥነ ሥርዓት ድንጋጌን በሚመለከት የትርጉም ጥያቄ ከተነሳ ከሥነ ሥርዓት ህግ ዓላማ አንጻር በማየት ትክክለኛ ትርጉሙን መፈለግ የግድ ይላል።

የሥነ ሥርዓት ህግ ዓላማ ክርክርን ፍትሃዊ በሆነ፤ ሥርዓት ባለው መንገድ በመምራት በተቀላጠፈና በአነስተኛ ወጭ እንዲቋቋም ማድረግ ነው። በክርክር ውስጥ ተካፋይ መሆን የሚገባቸው ወገኖች እነማን ናቸው? የሚለውም የዚህ ሕግ አካል በመሆኑ የክርክርን አድማስ በመወሰን ረገድ ቁልፍ ቦታ የያዘ በመሆኑ ከላኝ ተከላኝ ማን ነው? በከላኝነት ወይም በተከላኝነት የሚጣመሩትስ እነማን ናቸው? ጣልቃ ገብነት እና የሦስተኛ ወገን

ተከላኝነትን በሚመለከት የተቀመጡት ድንጋጌዎች ይህንኑ ዓላማ መሠረት ያደረጉ ናቸው። ከዚህ አንጻር ክርክር ያስነሣውን ድንጋጌ ምንነት እንመልከተው።

በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 43/1/ “ . . . ሌላ ሦስተኛ ወገን ከእኔ ጋር ድርሻ ካሳውን መክፈል አለበት . . . ” በሚል ይቀመጥ እንጂ ከዚህ የሕግ አነጋገር ድርሻ ካሳውን የሚለውን ሐረግ ካየነው ትርጉም የሚሰጥ መስሎ አይታይም። ለምን ቢባል ድርሻ እና ካሳ የተለያዩ ፅንሰ ሃሳቦች ናቸው። አንዱ ቃል ሌላውንም ሊተካ አይችልም። ምንጫቸውም የተለያየ ነው። በተለይም “Where a defendant claims to be entitled to contribution or indemnity from any person . . . ”

ከሚለው የዚህ ድንጋጌ የእንግሊዘኛ ግልባጭ ጋር ከላይ የተመለከተውን ሐረግ ከተመለከትነው “ድርሻ” እና “ካሳ” የተለያዩ ሆነው “ወይም” በሚለው ምህጻረ ቃል የተያያዙ ሆነው እናገኛቸዋለን። ድርሻ (Contribution) የሚለው ቃል ለክሱ ምክንያት በሆነው ጉዳይ ከተከላኝ ጋር የአንድነትና የነጠላ ግዴታ ያለባቸው ወገኖች ኖረው ከላኝ በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1897 መሠረት አንደኛውን ባለፅዳ ብቻ ነጥሎ በከሰሰ ጊዜ ተከላኝ ከእኔ ጋር ድርሻውን መክፈል ያለበት ሌላ ሦስተኛው ወገን ስላለ የክርክር ተካፋይ ይሁንልኝ በማለት በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት የክርክር ተካፋይ እንዲሆን በማድረግ፤ እንዲሁም ካሳ (indemnity) የሚለው ቃል ደግሞ ተከላኝ በተከሰሰበት ጉዳይ ኃላፊ የምሆን ከሆነ የሚፈረድብኝን ክፍያ እኔን ተክቶ የሚሸፍን ወገን /አንደ ኢንሹራንስ ባለ ጉዳይ/ ስለአለ ጣልቃ ገብቶ ይከራከራል በማለት የክርክር ተካፋይ እንዲሆን በማድረግና የሚመለከታቸው ወገኖች በአንድ ፋይል እንደተገናኙ ጉዳይ የሚያልቅበትን ሥርዓት በመዘርጋት ተከታይ ክስን ለማስቀረት ታስቦ የተቀመጠ ድንጋጌ መሆኑን እንረዳለን።

ይህ ባይሆን ኖሮ ድርሻ የሚከፍል ወገን እያለ ከተከላኝ ላይ ብቻ ሲፈረድበት እርሱም በተራው በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1908 እና 1909 መሠረት በብልጫ

በከፊለው መጠን በሌሎች የጋራ ባለዕዳዎች ላይ ክስ ማቅረብ አይቀሬ ይሆናል።

የካሣ ክፍያን በሚመለከትም እንደ አሁኑ ባለው ጉዳይ ሦስተኛ ወገን የሆነው ኢንሹራንስ ሰጭው በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 43 ሆነ በንግድ ህግ ቁጥር 687 መሠረት የክርክሩ ተካፋይ ሳይሆን ተከላኝ በሆነው ኢንሹራንስ በገባው ሰው ላይ ብቻ ተፈርዶበት ከሆነ ኢንሹራንስ ሰጭው በሚከፍለው ካሣ ልክ ይህንኑ የካሣ ገንዘብ እንዲተካለት በንግድ ህግ ቁጥር 688 በኢንሹራንስ ሰጭው ላይ ክስ የማቅረብ መብት ይኖረዋል።

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 43 አስፈላጊነትም ከላይ እንደተመለከተው ተከታይ ክስ ሳይኖር በክርክርና በማስረጃ አቀራረብ ረገድ ጉዳዩን በአንድ ፍ/ቤት እንዲታይ በማድረግ ኃላፊነት ያለባቸውን እና ሊከፈል የሚገባውን የካሣ መጠን በመወሰንና በመጨረሻም የሚከፍለውን ወገን በመለየት በአጭር ጊዜ በአንስተኛ ወጭ ዕልባት እንዲያገኝ ለማድረግ ነው። የሥር ፍ/ቤት ለጉዳዩ የሰጠው ውሣኔ ይህንኑ የሥነ ሥርዓት ድንጋጌ ዓላማ የተከተለ አይደለም እንደይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መነሻ ከሆነ በፍ/ብ/ሕ/ቁ 1896 መሠረት የአንድነትና የነጠላ ግዴታ ያለበት ባለዕዳ በሦስተኛ ወገን ተከላኝነት ድርሻ ክፍያውን እንዲችል በተከላኝ ጠያቂነት ቀርቦ እንዲከራከር ከተፈቀደለት ሙግቱን ከተከላኝ ጋር ማድረግ አይችልም ወደ ሚሊው መደምደሚያ የሚያደርስ በመሆኑ የዚህኑ ሦስተኛ ወገን ተከላኝ ከላሽን በመሞገት ረገድ ከመሠረታዊ ህጉ የመነጨውን መብት የሚያስቀርና የሥነ ሥርዓት ህጉን ዓላማና መንፈስ ያልተከተለ ሆኖ እናገኘዋለን።

በንግድ ህግ ቁጥር 687 መሠረት ሦስተኛ ወገን ተከላኝ የክስ መሪ ስለመሆኑ ማስረጃ አልቀረበም፤ የክሱ መሪ ቢሆን ኖሮ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 40/2/ መሠረት ተከላኝን ተክቶ በተከራከረ ነበር የሚለው ምክንያትም በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ተሰጥቷል። ይሁን እንጂ ጉዳት የደረሰበት ወገን ለኃላፊነት የሚያቀርበውን የፍ/ብ/ሕ/ቁ ክስ ኢንሹራንስ ሰጭው መሪ እንዲሆን በኢንሹራንስ ውላቸው አለመገለፁ ክሱ እራሱ በሚሰጠው አመራር (direction) ሊመራ

የማይችል መሆኑን ከሚያመለክት በቀር የእራሱን ክርክር በሚመለከት ብቻ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 43 መሠረት ገብቶ ለመከራከር የሚከለክለው አይደለም።

በዚህ ሁሉ ምክንያት ይግባኝ ሰሚው የፌዴራል ክፍተኛው ፍ/ቤት በቀረበው ጉዳይ አመልካች በሦስተኛ ወገን ተከላኝነት በክርክሩ ቢገባም ከጠራው ከተከላኝ ጋር ከመሟገት በቀር ተከላኝነት ተክቶ ተገዷውን /ከላሽን/ መከራከር አይችልም ሲል የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 43 ድንጋጌን ተርጉሞ ዳኝነት መስጠቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ፈፅሟል።

ውሣኔ

1. በሦስተኛ ወገን ተከላኝነት በክርክሩ ጣልቃ የገባው ተከላኝ ለከላሽ ኃላፊነት ያለበት መሆኑንና አለመሆኑን እና ኃላፊነት አለበት እንኳ ቢባል ሊከፍል የሚገባው የካሣ መጠን ላይ አለኝ የሚለውን ክርክር በማንሳት ከከላሽ ጋር መሟገት የሚችል በመሆኑ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የይግባኝ መዘገቡን አንቀሳቅሶ በዚህ መሠረት የይግባኝ ክርክሩን ተመልክቶ የመሰለውን ውሣኔ ይሰጥበት ዘንድ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 343/1/ መሠረት መዘገቡን መልሰናል።
2. የፌዴራል ክፍተኛው ፍ/ቤት በኮ.ቁ 2 38309 የካቲት 03 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ ተሸሯል። ግልባጩ ይተላለፍ መዘገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ